

[Miljøministeren]

undersøgelser, anvendelsesbegrænsning eller forbud.

Til brug for disse prioriteringer mangler der data både om, i hvilket omfang mennesker udsættes for stoffer (eksponeringen), og om de biologiske effekter på mennesker og miljø.

Desuden skal sektorforskningen belyse udbredelsen af og styringsmulighederne for stoffer, som man allerede i dag ved giver problemer for mennesker og miljø. Blandt de stoffer og produkter, der er i søgelyset, kan nævnes vaske- og rengøringsmidler, bekæmpelsesmidler, organiske opløsningsmidler og dioxiner. Endvidere prioriteres anvendelse af farlige kemiske erstatningsmaterialer til produkter og varer højt, hvilket medfører udredninger om f.eks. tungmetaller i batterier og i plastmaterialer.

Endelig kan nævnes undersøgelser om forskellige befolkningsgruppers følsomhed over for farlige stoffer.

Inden for alle de nævnte områder er der et større forsknings- og udredningsbehov, end det i øjeblikket er muligt at tilfredsstille inden for de nuværende økonomiske rammer.

Også inden for bekæmpelsesmiddelområdet er der initiativer under opbygning for at fremme aktiviteterne. Det er bekendt, at der er et stort behov for øget forskning i begrænsning af forbruget af bekæmpelsesmidler og deres indvirkning på miljøet, f.eks. ved udvikling af miljøvenlige metoder, der kan erstatte brugen af bekæmpelsesmidler.

4.4. Kost og sundhed.

I dagens Danmark er mangelsygdomme forårsaget af forkert ernæring så godt som ukendte. Der er snarere tale om et overforbrug af den samlede kost eller måske i endnu højere grad af enkelte fraktioner i kosten som f.eks. fedt. Dette overforbrug af eller manglende balance mellem de enkelte fraktioner er blandt de medvirkende årsager til *kræft- og hjerte-kar-sygdomme, fedme og forhøjet blodtryk*.

Disse sygdomme opstår ved samspil mellem mange ofte modsat virkende faktorer. Kun enkelte af disse faktorer er kendte, og der er et større undersøgelsesarbejde i gang, specielt på kræftområdet, for at afsløre faktorerne mulige samspil.

Gennem en lang årrække er der udviklet forskellige forsøgsmodeller primært med henblik på at opnå et grundlag for en sundhedsmæssig vurdering af tilsætningsstoffer til levnedsmidler. Denne sundhedsmæssige overvågning af levnedsmidler og videreudvikling af forsøgsmetoder udgør også i dag et vigtigt led i ministeriets sektorforskning. Der gøres i den forbindelse en stor indsats for at udvikle og anvende forsøgsmetoder, som anvender færre forsøgsdyr. Kostens ernæringsmæssige sammensætning tillægges i dag større betydning for sundheden end tidligere. I erkendelsen heraf er indsatsen nu i højere grad rettet mod kostens basale sammensætning såsom fedt, proteiner, kulhydrater etc. og denne sammensætnings betydning for sundheden.

Også *tilberedningen* af levnedsmidler kan have betydning for sundheden. Ved stegning af levnedsmidler dannes en række kemiske forbindelser, hvoraf nogle har vist sig at have en meget kraftig effekt på cellernes arveegenskaber og har vist sig i dyreforsøg at være kræftfremkaldende (»stegemetagener«). I ministeriet er man i færd med en undersøgelse, der skal kortlægge arten og mængden af sådanne omdannelsesprodukter, der dannes i kød, når dette steges ved forskellig temperatur og tid. Samtidig foretages der undersøgelser til nærmere belysning af stoffernes sundhedsmæssige egenskaber, herunder deres kræftfremkaldende virkning med henblik på en vurdering af betydningen for mennesker.

Det er planlagt at udbygge sådanne forsøg med undersøgelser af, hvordan forskellige fødekomponenter indvirker på udvikling af kræft (cancermodulering). Det er således af stor interesse at få klarlagt, om og hvordan plantefibre fra kosten kan virke hæmmende på udvikling af kræft. Fedt, kulhydrater og kalorieindtagelse er andre emner for undersøgelse for cancermodulerende effekt. Det er forudsat, at disse forsøg kombineres med resultater af epidemiologiske undersøgelser.

Mavetarmkanalens omsætning af det, vi spiser, har stor betydning for, hvad organismen udsættes for. Udbygning af viden om denne omsætning og optagelse i kroppen vil være et område, der har en naturlig plads i miljøministeriets sektorforskning fremover. Der gennemføres således undersøgelser af kostens betydning for biologisk effekt ud over kræft samt undersøgelse af naturligt